

ROMANYALI TARİHÇİ VE TÜRKOLOG MİHAİL
GUBOĞLU

02 Temmuz 2018

Mihail Guboğlu Romanian Historian and Turkolog

MADDE YAYIMLANDIKTAN
SONRA GELEN DOKÜMAN

Weysi SEVİNÇLİ*

Guboğlu, mihaİL
(070268)

Özet

Aslen Gagauz Türklerinden olan ünlü Romanyalı Tarihçi ve Türkolog Mihail Guboğlu, 1911 yılında Moldavya'nın Cedar-Lunga şehrinde dünyaya geldi. İlköğrenimini doğum yeri olan Cedar (Çadır)-Lunga, ortaöğrenimini Bender, yükseköğrenimi ise Cemauti Üniversitesi Edebiyat ve Felsefe Fakültesinde tamamladı. 1938 yılında hazırladığı Gagauzi in Lumia Istoriei (Tarih Işığında Gagauzlar) teziyle buradan mezun oldu. Daha sonra Realite Române-turce in Decursui Veacurilar (Yüzyıllar Boyunca Türk-Rumen İlişkileri) adlı teziyle doktora çalışmasını tamamladı (1940). Yaş şehrinde dönemin büyükelçisi Hamdullah Suphi Tanrıöver adına açılan Türkoloji Enstitüsünde çalışan Guboğlu, 1945 yılında Bükreş'te kurulan Balkanoloji Enstitüsüne tayin edildi. Bükreş ve Yaş üniversitelerinde Türk dili ve tarihi derslerini okuttu. 1948-1963 yıllarında Rumen İlimler Akademisi Tarih Enstitüsü, 1963-1968 yılları arasında akademinin Güneydoğu Avrupa Araştırmaları Enstitüsünde görev aldı. 1966 yılından itibaren her yıl Türkiye'ye gelerek Başbakanlık Osmanlı Arşivi ve İstanbul kütüphanelerinde araştırmalar yaptı. 1968-1977 yılları arasında Bükreş Üniversitesinde hocalık yaptı ve buradan emekli oldu. Guboğlu, bir makalesinde Rumen ve yabancı bilim adamlarının eserleri hakkında geniş bilgi vermiş, Rumen dilinde mevcut 3000 Türkçe kelimenin daha iyi araştırılması gerektiğini belirtmiştir. (M. Guboğlu, Romanya Türkolojisi ve Rumen Dilinde Türk Sözlere Hakkında Bazı Araştırmalar. 11. Türk Dili Kurultayında Okunan Bilimsel Bildiriler, Ankara 1968, 271.s) Birçok ülkede konferanslara katılan ve buralarda çeşitli bildiri sunan Guboğlu, Türkoloji konferansı için geldiği İstan-

* (Yrd. Doç. Dr.); Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Van-Türkiye; e-mail: vsevincli@hotmail.com

bul'da hayata gözlerini yumdu (11.05.1989). Başta tarih olmak üzere Türk dili ve kültürü ile ilgili pek çok eseri bulunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Guboğlu, dil, tarih, kültür, Osmanlı

Abstract

Mihail Guboğlu who is originally Gagauz Turks, one of the famous Romanian historian and Turkologist, was born in Moldavia Cead-Lunga in 1911. He finished primary school in his birthplace where is Cedar (Tent)-Lunga, he finished secondary school in Bender, then he went to Cemauti University for his higher-education and then He graduated from university with a thesis, Gagauzi in Lumia Istoriei (Gagauz in Light of History), prepared in 1938. Then he completed his PhD with a thesis Which called Realite Române-Turce in Decursui Veacurilar (Turks-Romanian relations over the centuries) in 1940. He worked in Yas city, Turcology Institute which was opened on behalf of Hamdullah Suphi Tanrıöver who is ambassador, then Guboğlu was appointed to Balkanological Institute, established in Bucharest in 1945. He gave the Turkish language and history classes in Yas and Bucharest universities. He worked in History institute of the Romanian Academy of Science from 1948 to 1963, and then he took charge in Research Institute of the Acedemy of Southeastern Europe between the years 1963-1968. He started to come to Turkey every year since 1966, and he did research in the Ottoman Archives and İstanbul's libraries. He taught at the University of Bucharest between 1968-1977 and then He retired from University. Guboğlu gave extensive information in one of his article about the works of Romanian and Foreign Scientists. And he stated that the current 3000 Turkish words in Romanian language should be studied better. (M. Guboğlu, Romanya Türkolojisi ve Rumen Dilinde Türk Sözlere Hakkında Bazı Araştırmalar. 11. Türk Dili Kurultayında Okunan Bilimsel Bildiriler, Ankara 1968, 271.s) Guboğlu offers various leaflets and has been participating in many conference in many countries . While he came to istanbul for Turcology conference, he passed away (05.11.1989). He has a lot of books about History and Turkish language and Turkish Culture.

Key Words: Guboğlu, language, history, culture, Ottoman

KASIM 1991 TTM

madde : Geboglu Mihail

A. Br. : c. X , s. 95

B. L. : c. VIII , s. 4785

F. A. : c. , s.

M. L. : c. V , s. 374

T. A. : c. XVIII , s. 704-125

Mihail Guboğlu 070268

Romanya

03 Mayıs 2014

MADDE YAYIMLANDIKTAN
SONRA GELEN DOKÜMAN

Gagavuz Türklerinden olan Mihail Guboğlu, 1911 yılında Moldavya'nın Ceadar-Lunga şehrinde dünyaya geldi. Cernauti Üniversitesi Edebiyat ve Felsefe Fakültesi'nden, 1938 yılında *Tarih Işığında Gagavuzlar* adlı teziyle mezun oldu. 1940 yılında *Yüzyıllar Boyunca Türk-Romen İlişkileri* adlı doktora çalışmasını tamamladı. Aynı yıl dönemin Türkiye Cumhuriyeti Büyükelçisi Hamdullah Suphi Tanrıöver şerefine Yaş şehrinde kurulan Türkoloji Enstitüsü'nde çalıştı. 1945'te Bükreş'teki Balkanoloji Enstitüsü'nde görev aldı. Bükreş ve Yaş üniversitelerinde, Türk dili ve Türk tarihi dersleri verdi. 1948-1963 yılları arasında Romen İlimler Akademisi Tarih Enstitüsü'nde çalıştı. Romen devlet arşivinde bulunan Türkçe ve Romence belgeler üzerinde çalışmalar yaptı.

1963-1968 yıllarında Güneydoğu Avrupa Araştırmaları Enstitüsü'nde görev aldı. Türkiye'de Osmanlı Arşivi ve İstanbul kütüphanelerinde çalıştı. 1968-1977 yılları arasında Bükreş Üniversitesi'nde Osmanlı tarihi dersleri verdi ve buradan emekli oldu. 11 Mayıs 1989'da Türkoloji kongresi vesilesiyle geldiği İstanbul'da vefat etti.

Guboğlu, pek çok ilmî makale kaleme aldı, Türkiye'de ve farklı ülkelerde tertip edilen Türkoloji ve Şarkiyat kongrelerine katıldı, önemli tebliğler sundu. Bunlardan bazıları şunlardır: 'Romen Ulusunun Eski Türk Kavimleriyle İlişkileri', *VIII. Türk Tarih Kongresi, Bildiriler, c. II*, Ankara, 1981, s. 751-781; 'Romanya Türkolojisi ve Rumen Dilinde Türk Sözleri Hakkında Bazı Araştırmalar', *IX. Türk Dil Kurultayı Bilimsel Bildiriler*, Ankara, 1968; 'Romence-Türkçe İki Dilli Tarih Belgeleri', *Bilimsel Bildiriler* 1972, Ankara, 1975, s. 237-255.

Guadagnoli, Filippo, born in 1596 at Magliano (Abruzzo), he studied Oriental languages, including Hebrew and Persian, but particularly Arabic, which he later taught for quite some time at the Collegio Sapienza at Roma. On behalf of the Collegio de propaganda Fide, he translated the Bible into Arabic, a work which was published in 1671 at Roma. His writings include *Apologia pro christiana religione* (1631), a work which was published as a reply to the objections brought by Ahmad ibn Zayn al-'Ābidīn against an exposition of the truth of the Christian religion which was composed in Persian by Jerónimo Javíer and entitled *Ayīnah-i haqqnumā*. His other writings include *Breves arabicae linguae institutiones* (1642), and *Considerationes ad Mahomettanos, cum responsione* (1649). He left the manuscript of an Arabic dictionary which remained at the cloister of St. Laurentii in Lucina. He died on 27 March 1656. Fück, 78; IndBilal (15); Christian G. Jöcher, *Allgemeines Gelehrten-Lexikon*, vol. 2 (1750)

Guarmani, Carlo Claudio Camillo, born 11 November 1828 at Livorno, he lived in the Levant since 1850 as the agent of a French trading company in Jerusalem. Whenever possible he wandered with the nomadic tribes of greater Syria and became a specialist on horses. He obtained a commission to buy stallions for the royal studs of Paris and Turino. His journey took him to Taymā', and Hā'il in Inner Arabia. He returned with many compass-bearings and precise intervals in Jabal Shammar that he can claim the distinction not only of being the first to render scientific cartography of Central Arabia possible, but of having done more for the mapmakers than any successor except Charles Huber. His writings include *Il Neged settentrionale* (1866), its translations, *Guarmani's Reise nach dem Negd* (1865), *Northern Najd, a journey from Jerusalem to Anaiza in Qasim* (1938), and *Gli'italiani in Terra Santa; reminiscenze* (1872). He died in 1884 in Genova. Bidwell; BioIn 11, 15; Freeth; Henze; IndBilal (2)

Guasco, Alexandre, born 19th cent., he received a doctorate in 1878 from the Université de Bordeaux for *De la condition des étrangers en droit romain et en droit français*. He contributed to *Annales de la propagation de la foi*, and *Revue générale de droit international public*. BN; NUC, pre-1956

Guastavino Gallent, Guillermo, born 24 October 1904 at Valencia, he received a degree in liberal arts from the Universidad de Madrid, and a diploma in documentation. He was from 1932 to 1935 a director of the Museo Arqueólogos, Tarragona, from 1935 to 1939, a director of the Archivo de Hacienda, Salamanca, from 1939 to 1957, director of the Archivos y Bibliotecas del Protectorado de España en Marruecos, and from 1957 to 1967, head of the Servicio de Depósito Legal. In 1967, he was nominated director of the Biblioteca Nacional de Madrid. His writings include *Breve historia de Marruecos* (1944), *Pensamientos arabes* (1944), *Los bombardeos de Argel en 1783-1784 y su repercusión literaria* (1950), and *La acción española en los archivos y bibliotecas de la zona norte de Marruecos* (1958). In 1974, he was honoured by *Homenaje a Guillermo Guastavino; miscelánea de estudios*. DBEC; IntWW, 1971/72-1975/76; WhoWar, 1974/75

Gubaġdullin (Gubaidulin), Gaziz Salikhovich, born in 1887, he studied history and received a doctorate in 1927. In the same year he was appointed a professor. His writings include *Из прошлого татар* (s.d.), and *Развитие исторической литературы у тюрко-татарских народов* (Baku, 1926). He died in 1938. NYPL; TatarES

Guboglu, Mihail, born in 1911 at Ceadir-Lunga, Bessarabia, he was a historian and Orientalist as well as a sometime director of the National Archives, Bucureşti. He also served as a professor at Bucureşti, Paris, and Ankara. His writings include *Paleografia și diplomatia turco-osmana* (1958), *Catalogul documentelor turcești* (1960-65), and he was a joint author of *Cronici turcești privind tarile române* (1966). He died in 1990. DcEnc; WhoRom

Guboglu, Mikhail Nikolaevich, born 20th cent., he became associated with the Institute of Ethnology and Anthropology, Soviet (and later, Russian) Academy of Science. His writings include *Развитие двуязычия в Молдавской ССР* (Kishinev, 1979), *Современные этноязыковые процессы в СССР* (Moscow, 1984), *Крымскотатарское национальное движение* (1992), *Sprachengesetzgebung und Sprachenpolitik in der UdSSR und in den Nachfolgestaaten der UdSSR seit 1989* (Köln, 1994), *Мобильность и мобилизация* (2002), he was a joint author of *Баскортостан и Татарстан* (1994), and he edited *Язык и национализм в ростсоветских республиках* (1994). LC; osk

Gubser, Peter Anton, born 9 May 1941 at Tulsa, Okla., he graduated in 1964 from Yale University, received his M.A. in 1966 from A.U.B., and his D.Phil. in 1969 from Oxford University for *Politics and power in a small Arab town; a study of al-Karak*. He was from 1972 to 1974 associated with the American Institutes for Research, Washington, D.C., and from 1974 to 1977 with the Ford Foundation, Beirut. Since 1977, he was a president of the American Near East Refugee Aid, a post which he still held in 1990. His writings include *Jordan; crossroads of Middle Eastern events* (1983), and *Historical dictionary of the Hashimite Kingdom of Jordan* (1990). MESA Roster of members, 1977-1990; Note; Sluglett; WhoAm, 1994-2003; WhoE, 1993/94, 2003

MIHAIL GUBOĞLU
(1911-1989)

Georgeta ANGHEL

I declare myself unable to express my own opinions on the "Master", since I was not too close to him. That is why I will only draw an image of his life as reflected in his work, in his own words and in the memories of those who were beside him.

He was born on the 4th of November 1911 at Ceadâr Lunga (Tighina), in a Gagauz family. He followed the courses of a primary school in his native village between 1920-1925. He declared about his first year of school: "I was not a good pupil, I even had to repeat this year, since I did not know a single word in Romanian and it was very difficult for me"; however, at the end of the 4th year he even got an award.

After an unsuccessful attempt to enter the high school in Constanța he followed the courses of "Stephan the Great" Highschool in Bender between 1926-1933. In June 1933 he graduated with very high marks.

In 1933-1934 he served as a short-term soldier in the 30th Artillery Regiment in Kishinev. Beginning with 1934 he was a student, and on the 22nd of October 1938 he graduated from the History Faculty in Kishinev, presenting a paper concerning "The Gagauzes - their history".

A certificate issued by the Letters and Philosophy Faculty in Kishinev shows that during 1938-1939 Mihail Guboğlu was attending preparatory courses and had the right to register for a PhD degree after he presented his paper.

Between 1940-1945 he worked in the same time as an assistant at the Letters and Philosophy Faculty of Iași University and as a scientific secretary of the Institute for Turkish Studies, within the same University.

During the next years (1945-1948) he was a lecturer of Ottoman-Turkish language and palaeography at the Institute for Balkan Studies in Bucharest.

ROMANO-TURCICA, sayı:1, İstanbul/2003, s. 259-262

IRCICA Ktp

M. GUBOĞLU

PROF. DR. MİHAİL GUBOĞLU
(1911- 1989)

Türk ve Dünya folklorcularının yakından tanıdıkları Prof. Dr. Mihaıl Guboğlu'nu 12 Mayıs 1989 Cuma günü kaybettik. Guboğlu, ülkemizde düzenlenen Türkoloji ve Folklor Kongreleriyle, sempozyum ve seminerlere katılarak Türk kültür çalışmalarının çömlu yönde gelişmesine katkılarda bulunmuştı.

Hristiyanlığın Ortodoks mezhebini seçmiş olan Gagauz Türklerinden Mihaıl Guboğlu 1911 yılında, Besarabya (bugünkü Moldavya Sovyet Cumhuriyeti)'nin Çadır kentinde doğdu. İlk Öğrenimini Çadır'da yaptı. Bender kentindeki Stefan Cel Mare Lisesi'ni bitirdikten sonra girdiği Cerlnautsi Üniversitesi'nin Edebiyat-Felsefe Fakültesi'nde Tarih ve Dil öğrenimi gördü. «Gagauzii in lumina istoriei» (Tarihin Işığında Gagauzlar) konulu teziyle «Doktor» (1940) oldu. Bir süre Iaş kentindeki Türkiyat Enstitüsü'nde görev yaptı. Savaştan sonra Bükreş'teki Balkanoloji Enstitüsü'nde görev aldı. 1948 yılından itibaren Romen Akademisi'nin Tarih ve Felsefe Fakültesi'nde Osmanlıca dersleri verdi. Bugün Romanya'da bulunan Türkologların hepsine hocalık yaptı. 1963-68 yılları arasında Romen Akademisi'nin Güney-Doğu Enstitüsü'nde çalıştı. 1968-77 arasında da Bükreş Üniversitesi'nin Tarih Fakültesi'nde Osmanlı Tarihi ve Osmanlı Dili okuttu. Bu görevde iken yaş haddinden emekliye ayrıldı. Ancak, çalışmalarını aralıksız sürdürdü.

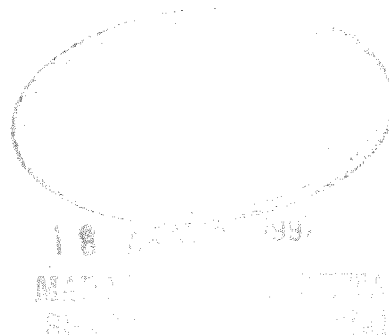
Prof. M. Guboğlu, 1957 yılından itibaren, ülkemizdeki bilimsel toplantılara katılmaya başladı. Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşunun 50. yıldönümünde, Türk kültürüne yaptığı katkılardan dolayı Türk Tarih Kurumu'nun Muhabir Üyeliği verildi. 1989 yılında da, Türk folkloruna yaptığı katkılar nedeniyle Folklor Araştırmaları Kurumu'nun Onursal Üyeliği ile ödüllendirildi.

Guboğlu, çok sevdiği Türkiye'de, İstanbul'da öldü. Azizi na'sı törenle Bükreş'e götürülerek, orada defnedildi. Ölümü, Romanyalı Türkologlar arasında büyük üzüntüye neden oldu. Üniversiteye devredilmesi beklenen zengin kütüphanesinin envanterini, öğrencilerinden Türkolog Tarihçi Valeriu Veliman hazırlamaktadır.

Türk Halk Kültürü Araştırmaları 1990/1

[Türk mutfağı özel sayfası]

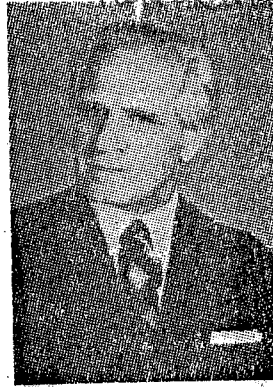
Ankara-1992, s. 187-191. D. 1063

197 TEMMUZ 1993

PROF. DR. MIHAIL P. GUBOĞLU'NU KAYBETTİK

Irfan Ünver NASRATTINOĞLU

Türkiye'nin fahri kültür elçilerinden birini, Romanyalı Prof. Mihail P. Guboğlu'nu da kaybettik.

Türkiye'yi çok seven ve Anadolu'yu öz vatani sayan Guboğlu, Tanrı'ya yakarmış olmalı ki, 12 Mayıs 1989 Cuma günü İstanbul'da öldü ve 15 Mayıs'ta düzenlenen törenden sonra, aziz nâşi Romanya'ya gönderildi.

Romanya'nın, dünyaca ünlü ilim adamlarından birisi olan Guboğlu, çeşitli ülkelerden sayısız davetler ahyordu. Ama, O'nun için, bütün dünya bir yana, Türkiye bir yana idi. Nitekim her yıl ülkemize, bir veya birkaç defa geliyor, ilmi toplantılara katılıyor ve her gelişinde, bilgi dağarcığını zenginleştirmeye yönelik araştırmalarda bulunuyordu.

Eskişehir'de, 11-13 Mayıs 1989 tarihlerinde düzenlenen IV. Uluslararası Türk Halk Edebiyatı Semineri'ne davetliydi. Bu seminerin açılış töreninde kendisine, Folklor Araştırmaları Kurumu'nun Şeref Üyeliği de verilecekti. Seminere sunacağı tebliğ ise ilgi çekici idi : "Hoca Sadeddin Efendi'nin ve Şâir Mihail Eminescu'nun Manzumeleri Işığında En Eski Osmanlı Efsanesi". Bu tebliğin hem bizim hem de Romenler için önemi vardı. Bizim için önemli yanı, Romenlerin Millî Şâiri Eminescu'nun Osmanlı İmparatorluğu'nun kuruluşu ile ilgili bir destan yazmış olması ve bu destanın bir Romanyalı ilim adamı tarafından, Türkiye'deki bir ilmi toplantıya tebliğ olarak getirilmesiydi. Romenler bakımından önemi ise, içinde bulunduğumuz yılın, UNESCO tarafından "Eminescu Yılı" ilân edilmiş olması ve böylelikle, Eminescu adının, Türkiye'de de bir ilmi toplantıda anılacak oluşuydu.

Mihail Guboğlu ile son yıllarda yakın dostluk ilişkileri kurmuştuk. O, Türkiye'ye her gelişinde bizi arar sorardı. Biz ise, Bükreş'i her ziyaretimizde mutlaka Guboğlu âilesini ziyaret ederdik. İtiraf edelim ki Guboğlu âilesini ziyaret etme arzumuz, evlerinin bir Türk Müzesi'ni an-

Dergi / Kitap
Kütüphanede Mevcut
SAYI 316, 1989 Arhiv I. Ü. NASRATTINOĞLU 486-491 YIL XXVII

dran görünümünü heyecanla temaşa edebilme zevkini doya doya tatmaktan kaynaklanıyordu. İki oda bir salondan müteşekkil evin duvarları, Türkiye ve Türk Büyükleri ile ilgili sanat eserleriyle doluydu. Atatürk'ün en güzel portreleri, Fatih Sultan Mehmet'in temsili portresi, Türkiye haritası, halı-kilim, bakır el işleri, İstanbul'un muhteşem camileri, Mekke-Medine ve Kâbe-i Muazzama...

Guboğlu, bütün Gagauz Türkleri gibi Hristiyan dinine mensuptu, ama Müslümanlığa öylesine hayran ve İslâm dinini kabul etmeye öylesine hazardı ki... Bir keresinde, Bükreş'in ünlü Çeşmeci Parkında dolaşırken bize aynen şöyle demişti : "Benim babam, onun babası hristiyan oldukları için, ben de hristiyanım. Birçok Gagauz Türkü gibi, benim babam da vaktiyle Türkiye'ye gidip yerleşmiş olsaydı, bugün ben de Müslüman olurdu..."

Eskişehir'deki düzenlemelere katılmak için hazırlıklar yapan Guboğlu, o arada, İstanbul'dan da bir çağrı aldı. Bu çağrıya uyarak geldiği İstanbul'dan gönderdiği bir kartta, bize şunları yazmıştı :

"İstanbul, 19.IV.1989

Sayın Irfan Bey, II. Türk Bilim Tarihi Sempozyumu'na katıldım. (İstanbul 3-5 Nisan 1989) Bir aydan fazla Balta Limanında Üniversite tesislerinde kalıyorum. (Oda 3) Resmî mektubunuza göre Mayısın onunda (öğlen-akşam) Eskişehir'deyim. Saygılar. Biraz yorgunum. M. Guboğlu"

Türkiye'de bulunduğumu öğrendiğimiz değerli âlime, hemen bir mesaj göndererek, bir ihtiyacının olup olmadığını sorduk. Çok geçmeden ikinci kartı geldi. Şöyle diyordu :

"İstanbul, 27.IV.1989

Sayın Dostumuz,

Türkiye'de sizi hoşbuldum. Posta kartınızı dün aldım. Çok çok sevdim. Bir aydan ziyade bekledim, İstanbul'da. Mayısın 10. gününde Eskişehir toplantısı için hiç bir arzum yok. Çok çok teşekkür. Maalesef yıpranmağa başladım. Müthiş keyfsizim. Dostluk duygularıyla. Bayramınız kutlu olsun. Klodfarer Oteli. M. Guboğlu."

Guboğlu İstanbul'a her gelişinde arşivlerde çalışıyordu. Bu defa da öyle yapıyordu ama, bir yandan ilmi toplantılara tebliğ hazırlama, öte yandan yeni yeni bilgiler bulabilme heyecanı içerisinde, kaynakları tarlamak yorgun bedenini oldukça sarsıyordu. Yaşı da ilerlemekteydi. Üstelik, Romanya'dan, bir dolarlık döviz alamadan yola çıktığı için parasız kalıyor ve sağlığı için gerekli ihtiyaçlarını temin edemiyordu!

GUBÂRÎ

hocası olan Surûrî'yi ayıplamasına rağmen kendisi de Şehzade Bayezid'in oğlu Orhan'a hocalık etti. Şehzadeler olayından sonra tutuklanıp Yenihisar'a hapsedildi. Sonra bağışlanıp Mahmil/Mahfil kazasına getirilip Mekke'ye gönderildi. Mekke'de irşad ile meşgul oldu, eserlerini tamamladı ve vefat etti. Ölüm tarihi Âşık Çelebi'ye göre 1566/67, Riyazî ve Fai-zî'ye göre de 1574/75'tir. Kaynaklar üç dilde yazdığı şiirlerini beğendiler. **Eserleri:** *Divan-ı Türkî*, *Divan-ı Fârisî*. *Şebistân-ı Hayâl* Fet-tâhî-i Nişâbürrî'nin aynı adlı mesnevisine nazire olup 1561'de yazmağa başlayıp 1562'de Mekke'de bitirdi. İlâhî aşkı anlatan bu eserin bir nüshası (Manisa İHK Muradiye nu. 2715'tedir. *Kâbenâme*, mesnevi tarzında 1556'da yazılan, Kanunî'nin Harem-i Şerifte yaptırdığı onarımdan ve Mekke'deki vakıflarından bahseden bir eseri ve Kanunî'ye ithaf edildi. İki nüshasından biri SK Kemankeş Emir Hoca nu. 163, diğeri TDKK Yz. A 398'dedir. *Menâsik-ı Hacnâme* bir nüshası TSMK Hazine nu. 146'da kayıtlı bu yazma içinde *Mesâhatnâme* adlı Mekke'deki bazı binaların yapım tarihlerinin yer aldığı bir eser daha bulunmaktadır. *Yusuf ve Züleyha* Molla Camî ve Hamdî'nin eserlerine naziredir. 2. Selim'e ithaf edilen bu eserin bir nüshası Manisa İHK nu. 1215'te kayıtlıdır. *Şâhnâme* Firdevsî'nin eserine nazire olarak Fars diliyle 1551'de yazıldı. İçinde Kanunî devri olaylarının ve padişahı öven şiirlerinde yer aldığı *Süleymannâme* adı da verilen bu mesnevinin tam nüshası (Hekimoğlu Ali Paşa nu. 764), eksik bir nüshası da Manisa İHK nu. 1346'dadır. Bu eser Kireççizade Gubarî'ye de mâl edilmektedir.

Kay.: BT, 1997, s. 191-193; *Eslâf* 1/92; GŞ (Millet K AE Tarih 774), v. 152b-153a; HHTŞ s. 192; KÂ 5/3256; KATK s. 247-249; KZEKF 1/803; MŞ 285a-286b; OM 3/112; RŞ s. 100; SO 3/311; TDEA 3/375; Ali Alparslan, "Gubârî Abdurrahman", TDVİA 14/167-169; TEA/AÖ 2/551; TGDEİS s. 162; TH s. 246; TN 2/725 (3066); TŞ/HÇ 2/112-117; TŞ/L 2000, s. 407-408; ZE (NOSK nu. 3276) s. 87. ♣M. CUNBUR

GUBÂRÎ (?-1624): Divan şairi ve hattat. Diyarbakır'da doğdu. Asıl adı Kasım Gubarî Efendidir. Nakibüleşraflık ve kazaskerlik yaptı. İstanbul'da vefat edip Eyüp Kabristanına gömüldü. *Vuslat-ı haşr* tamlaması ölümüne tarihtir. Sultan Ahmet Camiindeki celi yazılar onundur. Bir gazelini bir pirinç tanesine yazarak devrin sadrazamına sunduğunu ve 1123/

1710'da vefat ettiğini Ali Emiri rivayet etmektedir.

Kay.: DFSA1/112 ; TDEA 3/375; TH s. 367; TN 2/725-726 (3067); TŞA s. 76. ♣Yaz.Krl.

GUBÂRÎ (17. yy. ds.): Şair. Prof. Şükrü Elçin'e göre on dokuzuncu asır sonları ile yirminci yüzyıl başında, Hayrettin İvgin ve Onal Kaya'ya göre 17. yüzyıldan sonra yaşadı. **Eseri:** *Vasf-ı Hüdâi Resûl ve Cem'-i Şuarâ-yı Gubârî*" adlı 59 dörtlülük bir şairnâme yazdı. İlk 25 dörtlükte Allah'ın sıfatlarından, peygamberlerden, 4 halifeden ve mezheplerden bahsetti. Manzumede çoğu divan şairi olan 288 şairin alfabetik düzende adı geçmektedir.

Kay.: Ş. Elçin, *Türk Folkloru*, 3. C., sayı:28, Kasım 1981, s. 10-12; D. Kaya, *Şairnâmeler* s. 11-18. ♣Yaz.Krl.

GUBOĞLU, Mihail (1911-11.5.1989): Türk soylu, Romanya vatandaşı, tarihçi, Türkolog. Çadır kasabasında doğdu. İlkokulu doğduğu kasabada, liseyi Bender'de okudu. Cerlnautsi Üniversitesi Edebiyat ve Felsefe Bölümlerini bitirdi. *Gagauzii in Lumina Istoriei* adlı teziyle doktorasını verdi (1940). İaşi'de kurulan Türkiyat Enstitüsünde, Almanya'da F. Babinger'in yanında çalıştı. 2. Dünya Savaşı'ndan sonra Bükreş'te Balknoloji Enstitüsünde görevlendirildi. Romen Akademisi Tarih ve Felsefe Enstitüsünde 1948'den itibaren Osmanlı dersleri verdi. 1963-1968 arasında Akademinin Güney-doğu Enstitüsünde görev aldı. 1968-1977 arasında Bükreş Üniversitesi Tarih Fakültesinde Osmanlı Tarihi ve Osmanlıca dersleri verdi. Emekliye ayrıldı. 1957'den itibaren milletler arası kongrelere katıldı. 1966'dan itibaren Türkiye arşivlerinde çalıştı. Cumhuriyetin 50. Yıl Dönümünde Türk kültürüne hizmetlerinden dolayı nişanla taltif edildi. 1976'da 2. Milletler Arası Türkiyat Kongresine katıldı. İstanbul'da vefat etti. Cenazesi Bükreş'e gönderildi. **Eserleri:** *Sultani şimari dregatori Otomani*, Hrisovul VII. (Bucureşti 1947), *Studi le orientale in Uniunea Sovietica* (1948), *Paleografia şi Diplomatica Turco-Osmana. Studiu şi Album* (Bucureşti 1958), *Catalogul Documentelor Turceşti* (2 C., Bucureşti 1960-1965), *Cronici Turceşti Privind Tarile Române, Extrade* (2 C. Bucureşti, 1965-1974), *Crestomatie Turca, İzvoare Narrative Privind Istoria Europei Orientale şi Centrale/1263-1683* (Bucureşti 1978).

Kay.: TDEA 3/576; TDVİA 14/169. ♣Yaz.Krl.

AHMET MERDİVENCİ

2 Aralık 1924 tarihinde Bulgaristan'ın Söğümdal (Suhindol) kentinde doğdu. Annesinin adı Şehriban, babasının Ali. Oradaki lakabı Merdivenoğlu idi. İlkokul ve ortaokul öğrenimini Söğümdal Özel Türk Okulunda ve Söğümdal Türk Rüştüyesinde Türkçe yaptı. Ortaokulun ikinci sınıfında iken Türk okulunun tümü Bulgar yönetimine kapatıldı. Sınavla Bulgar Devlet Okuluna girdi.

Ahmet Merdivenci, orta öğrenimini Bulgar progimnaziyasında bitirdi ve diploma aldı. Lise öğrenimini beş yıl öğrenimli olan Bulgar gimnaziyasında okudu. Yüksek Üniversite öğrenimini Sofya Üniversitesinde 1951 yılında tamamladı.

6 Haziran 1951 tarihinde zorunlu göç ile Anavatana geldi. 16 Mayıs 1955 tarihinde Parazitoloji ve Parazitli Hastalıklar dalında I.Sınıf uzmanlık diploması aldı. 26 Haziran 1958 günü İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesine uzman asistan oldu. Aynı Fakültede 1962 yılında doçent oldu. Üç yıl sonra özel bilim doktorası sınavından diploma aldı. 1967 yılında Türkiye Tıp Adamesine asil üye oldu.

Böylece, Ahmet Merdivenci'nin bilim dalındaki rütbesi basamak basamak yükseldi ve nihayet 1967 yılında profesör oldu.

Prof. Dr. Ahmet Merdivenci, çalıştığı bilim dalında 32 yılda 25 adet bilimsel ve tıbbi ders kitabı yazdı ve yayımladı. Bilim dergilerinde 300'ü aşkın araştırma yazısı da yayımladı.

Merdivenci, 1984 yılında emekliliğe ayrıldı. Emekli olduktan sonra Bulgaristan Türklerinin yaşamını konu edinen (manzume biçiminde) kitaplar yazdı.

Prof. Dr. Ahmet Merdivenci, halen İstanbul'un Bakırköy semtinde oturmaktadır.

Yapıtları:

- 1-Unutulmayacakların Destanı. (Şiirler) 1986. İstanbul
- 2-Unutulmayacakların Destanı. (Kitap 2) Bulgaristan Türklerin Öğretim ve Eğitim Savaşımı. İstanbul 1987.
- 3-Unutulmayacakların Destanı serisinden 1877-1878 Türk Rus Savaşında Plevne de Vatan Savunması Destanı. İstanbul 1992
- 4-Balkanlardan Acı Damlalar. (Şiirler). 1992 İstanbul.
- 5-İçimden Geldiğince. (Şiirler). İstanbul 1992.
- 6-Plevne İli Söğümdal Köyü Türkleri. İstanbul 1997.

MIHAİL GUBOĞLU

(1911-1989)

Ünlü bir Türkolog olan Prof. Mihail Guboğlu. 1911 yılında Romanya'nın Ceadar Lunga kentinde dünyaya geldi. Ukrayna'nın Çernovtsiy Üniversitesinde Tarih ve Dilbilim okudu. 1038-1984 Türk Romen ilişkileri üzerine bir doktora tezi hazırladı.

İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra Bükreş Balkonoloji Enstitüsünde, Tarih Enstitüsünde (1963-1968) Romen Devlet Arşivinde (Archivelor Statului) Osmanlıca Türkçe belgeleri üzerinde uzman olarak hizmet etti. 1958 ve 1967 senelerinde Sofya Milli Kütüphanesindeki Türkçe belgeler üzerinde araştırmalar yaptı, niteliklerini belirledi.

1966 yılında ilk defa Türkiye'ye gönderildi ve Türkiye Devlet Arşivi ve kütüphanelerinde çalışmalarını sürdürdü. Hemen her sene birer defa Fransa'ya gitti, incelemelerine devam etti, dersler verdi. Yaş ve Bükreş Üniversitesinde, Tarih Fakültesinde Osmanlı Tarihi derslerini okuttu. (1968-1977) Osmanlı belgeleri üzerinde araştırmalar yaptı. Osmanlı Türklerinin Palaografisi ve Diplomatik Yazışmalar Etüt ve Albüm çalışmaları yaptı (1958)

İstanbul Haseki Haspaftanesinde tedavi görürken II Mayıs 1989 tarihinde Cumartesi günü akşamı hayata gözlerini yumdu. Beş gün sonra cenazesi ailesi tarafından anavatana olan Romanya'ya nakledilmiştir.

Profesör yarım yüzyıl, yani tam 50 yıl, Türk tarih ve kültürü, Türk Romen ilişkileri üstüne birçok eserler yazmıştır. Bu eserler, evrensel dünya Türkolojisinde çok değerli temel eserler grubuna dahildir.

Guboğlu, yaradılışında çok sıcak kanlı bir Türk dostuydu. Türkiye'yi sevmiş, dolaşmış ve memleketimizin çeşitli yörelerinde birçok dostları vardı. Bükreş'te çok zengin bir kütüphanesi olduğunu söylerler.

Türk Dünyasında onun eserlerinin ayrıca bir önemi vardır. O, kalem ile olduğu gibi, Türkologlar ve bilginler arasındaki yakınlıkların ve dostlukların pekişmesi uğrunda da önemli katkılarda bulundu. Guboğlu Türklerin üstünlük ve erdemlerini çok iyi bilen bir Türkologdur. Türkiye'de, Almanya'da, Azerbaycan'da, Romanya'da, Fransa'da ve daha bir sıra ülkelerde meslektaşları ve dostları vardı.

Prof. Mihail Guboğlu'nun kendine özgü bir çalışma tarzı vardı. Olayların içine dalar, en önemli olanı büyük bir beceri ile ayırt eder, ikinci derece önemlileri daha geriye bırakırdı. O, belgelerin seçiminde şöyle der: "Bin belge

30 EYLÜL 2000

MADDE YAYIMINDAN SONRA GELEN OKURMAN

ROMEN TÜRKOLOĞU PROF. MIHAIL GUBOĞLU'NUN
TÜRK TARİH VE KÜLTÜRÜ ARAŞTIRMALARINA DÂİR
BİBLİYOGRAFYA DENEMESİ

— 70. Doğum Yılı Münasebetiyle —

Atilla ÇETİN

Tanınmış Romen Türkoloğu ve Tarihçisi Prof. Mihail Guboğlu'nun (doğ. 1911), 70. doğum yılı münasebetiyle, Türk tarih ve kültürüne ait eser, makale, kitap tanıtma, rapor vs. gibi araştırmaları hakkında bir bibliyografya denemesi yapmayı düşündük. Böylece, 40 yıldan fazla bir süredir Türk tarih ve kültürüne hizmet eden ve aslen kendisi de bir Türk (Gagauz)¹

¹ Gagauzlar: Eski bir Türk kavminin adı. Bugün Romanya, Bulgaristan ve kısmen Rusya'da (Basarabya-Bucak) yaşamaktadırlar. Dilleri Türkçe, dinleri hristiyandır. I×-×III. yüzyıllarda Doğu Avrupa bozkırlarında, Karpat-Tuna bölgesinde ve Balkan Yarımadasında eski Türk kavimlerinden Peçenekler, Uz (Oğuz)lar, Kumanlar ve kısmen de Anadolu Selçukluları (1263'ten sonra) yaşamışlardır. XIV. yüzyıl başarından sonra, bu Türk gurupları hristiyan halklar arasındaki yaşayışı benimsemiş ve hristiyanlaşmışlar, tarihe karışmışlardır.

Gagauzların menşei hakkında yüz seneden beri on beşe yakın faraziye ortaya atılmıştır. Bunların bazıları yanlış, şüpheli, ilgi çekici veya tek taraflıdır. Gagauzlar hristiyan oldukları için, bazılarına göre, Türkleşmiş Bulgar, Rum, Rumen addedilmişlerdir. Bazı tarihçilere göre ise, Peçenek-Kuman kalıntılarıdır. Diğer bazılarına göre, Uz (Oğuz) veya Gök-uz'dan türemişlerdir. Başka bir görüşe göre, «Çornıy Kolpaki» (Kara-Kalpakistan) veya Kılavuz, Gagauzların eslafıdır. Bazı tarihçilere göre de, Gagauzların hakiki ataları 1263'ten sonra Dobruca'ya yerleşen Anadolu Selçuklularından II. Sultan Keykavus'un evlatlarıdır. Gagauz ve Keykavus sözleri birbirine benzemektedir. Bütün bu faraziyeler tek taraflıdır. Muhtemelen, Kuzeydeki Karadeniz steplerinden Balkanlara

olan bu ilim adamının eserlerinin daha iyi tanınmasını, imkânlar ölçüsünde, sağlamaya çalıştık.

Prof. Dr. Guboğlu, özellikle Osmanlı paleografyası ve diplomatikası sahasında dünyaca meşhur bir mütehassis olup, Romanya'da mevcut Osmanlı arşiv vesikalarına istinâden ortaya koyduğu (Osmanlı-Türk Paleografyası ve Diplomatikası) adlı büyük boy eseri, bu konuda şimdiye kadar yazılmış altı eserin biri ve en değerlilerindedir. Bu araştırma, yazarına haklı bir şöhret kazandırmıştır. Romanya Arşivlerindeki Osmanlı belgelerinin önemlilerini (Türk Belgelerinin Kataloğu) adı ile iki cilt halinde yayınlamıştır. Başta Romanya ve Türkiye arşivleri ve kütüphaneleri olmak üzere, Osmanlı arşiv belgelerinin bulunduğu birçok arşiv ve kütüphanede yıllarca çalışarak zengin malzeme toplamış ve bunların çoğunu değerlendirip neşretmiştir.

Halen emekli olan Profesör Guboğlu ilmî çalışmalarına devam etmekte, çeşitli eser ve çalışmalarını yayınlamakta, Türkiye'de ve diğer ülkelerdeki Türkoloji, Şarkiyât, Folklor kongre ve sempozyumlarına katılarak tebliğler sunmaktadır.

Türk'ün değerlerini çok iyi bilen, Türk dostu, gerçek bir ilim adamı, samimi bir dost, sempatik ve espri sahibi bir şahsiyet olan Prof. Guboğlu'na, 70. doğum yılı münasebetiyle uzun ömür, ilmî çalışmalarında başarılar dileriz.

I. BİYOGRAFİSİ

Mihail Guboğlu, 1911'de Ceadar Lunga'da doğdu. Türk (Gagauz) asıllıdır. Cernauti Üniversitesi'nde okumuş (1934-1938), Gagauzlar hakkındaki tezi ile mezun olmuştur. Türk-

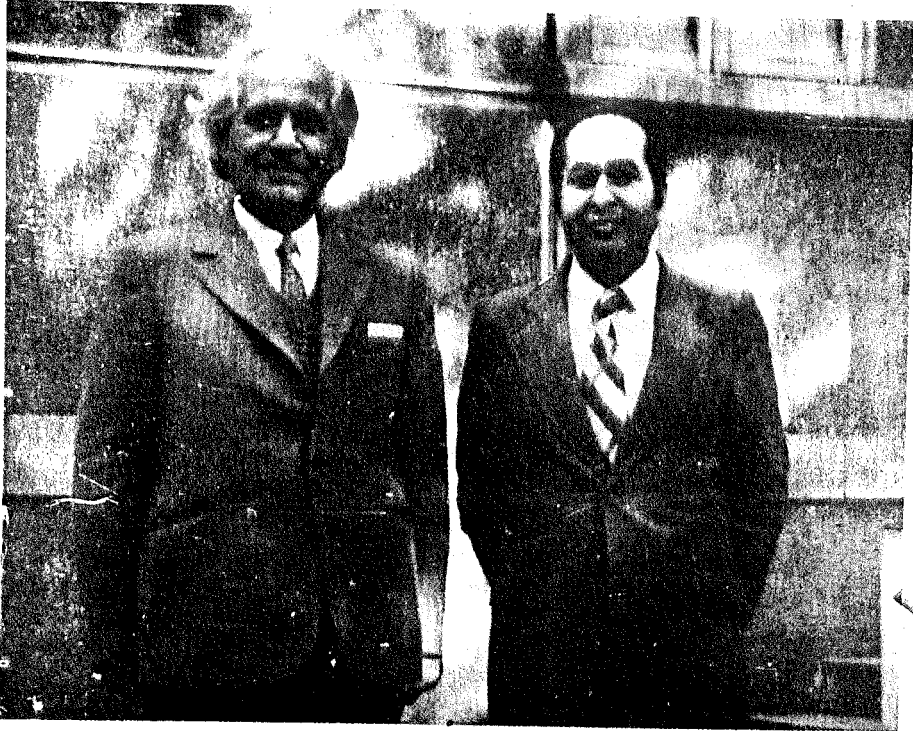
akın eden Uz-Oğuzlar'ın ve Güney Anadolu Selçuklularının Dobruca'da karışmasından meydana gelen halk Gagauzlardır. Daha geniş ölçüde, Gagauzlar, Balkanlardaki eski Türklerin (Peçenek-Kuman, özellikle Uz-Oğuz) ve Anadolu Selçuklularının bir sentezidir. Gagauzların çok zengin olan halk edebiyatı, folkloru, etno-antropolojisi, adetleri, ahlâki görüşleri, vs. bunların eski Türk olduğunu göstermektedir. Bk. M. Guboğlu «Gagauzların aslı hakkındaki faraziyeler ve kendi fikirlerim», IX. Türk Tarih Kongresi, 21-25 Eylül 1981 Ankara, Bildiri Özetleri, TTK Basımevi Ankara 1981, s. 54-55.

Poyate

41

BÜYÜK BİR ÂLİMİN ÖLÜMÜ ... ROMANYALI TÜRKOLOG PROF. MİHAİL GUBOGLU'NUN ARDINDAN...

Doç.Dr.Atilla ÇETİN

Solda Prof.
Mihail Guboglu
Atilla Çetin ile
birlikte

1970'li yılların başıydı.. Başbakanlık Devlet Arşivi'nde henüz göreve başladığım zamanlardı. Arşiv, meşhur Bâb-ı Âli'den kapısından girince, hemen sağda kalan binalar ve depolarda yerleşmişti. Arşivin pek de büyük olmayan okuyucu salonunda, sayıları mahdud yerli ve yabancı araştırmacılar kabul edilirdi. Öndeki küçük bahçe hem memurların, hem de araştırmacıların dinlenme ve serinleme yeri idi âdeta.. Hele sıcak yaz aylarında büyük ağaçların geniş gölgesi, köşedeki çeşmenin serin suyu insanlara ve dimağlara ferahlık ve sükûn verirdi. Bahçenin munasip yerlerine ekilmiş mevsimlik çiçekler hoş ve lâtif bir atmosfer yaratırdı. Yüzyılların Osmanlı belgeleri içinde saatlerce çalışıp, didinen, sırasında bunalan araştırmacılar, arşivin bu küçük ön bahçesinde, bazen Çaycı Emin'in bir çayını veya kahvesini, içerek, bazen kendi aralarında veya memurlarla kısa sohbetler ederek, yeni atılım ve çalışmaları için güç kazanırlardı. Bu tür dinlenme ve nefes alma zamanlarında, arşivin memurları da yerli-yabancı tetkikçilerle dost ve arkadaş o-